

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

8 (529)

ISSN 1407-1479

2017. gada 18. aprīlis

LZA prezidenta Ojāra Spārīša uzruna LZA Pavasara pilnsapulcē 2017. gada 6. aprīlī

"Missent to Thailand" vai Latvija pazūd no pasaules kartes?

Augsti godātie Latvijas politikas smagsvari, Saeimas, ministriju un izpildvaras pārstāvji, sociālie partneri un uzņēmēji, Latvijas Zinātņu akadēmijas goda mecenāti un labdari! Šajā Pavasara pilnsapulcē, kurā mēs atskatāmies uz iepriekšējā gadā nostaigāto ceļu, es jūs sveicu visu mūsu klātesošo akademiķu, korespondētājoceklu, ārzemju un goda locekļu, visas zinātnieku saimes vārdā, un novēlu pavasara atmodas enerģiju ikkatra sirdī un akadēmisku viedumu mūsu gaitas stiprināšanā uz inteliģentas, zinātnē balstītas, labklājīgas, plaukstošas, drošas un ilgtspējīgas valsts nākotni – tālu aiz daudzinātās simt gadu robežas.

Pieminot robežu, es vēlos pārtraukt savu svētiku uzrunu, atgādinot arī par to, ka akadēmiskajā ceļā, kuru ejam mēs ikviens, ir ne tikai kāpumi un kritumi, bet gadās arī pārrāvumi. Akadēmiskā kopiena zaudē savus biedrus, augstskolas un zinātniskie institūti – savus ilggadējos kolēģus, ģimenes – savus piederīgos un cilvēces izziņas process – kādu uzticīgu cīnītāju par zinātnes patiesību. Lai pieminētu mūsu mūžības gaitā devušos kolēģus, es aicinu Pilnsapulces dalībniekus piecelties. Godināsim ar klusuma bridī LZA goda doktoru astronomu Andreju Alksni, LZA goda locekli gleznotāju Birutu Baumanu, LZA īsteno locekli vēsturnieku Jāni Bērziņu, LZA goda doktoru lauksaimnieku Rūdolfu Dumbravu, LZA ārzemju locekli inženierzinātnieku mehānikā Jāni Dunduru, LZA prezidentu no 2004. līdz 2012. gadam, akademiķi fiziķi Juri Ekmani, LZA ārzemju locekli literatūrzinātnieku Rolfu Ekmani, LZA akademiķi fiziķi Juri Jansonu, akademiķi, biologu un rododendru selekcionāru Rihardu Kondratoviču, LZA ārzemju locekli tēlnieku Ernstu Ņeizvestniju, LZA ārzemju locekli valodnieku Aļģirdu Sabaļausku, LZA ārzemju locekli literatūrzinātnieku Juri Silenieku, LZA ārzemju locekli literatūrzinātnieku Fridrihu Šolcu, LZA goda doktoru ķīmiķi Ģirtu Zaķi. Viņu piemiņai pavisam drīz Latvijas Zinātņu akadēmijas priekšā uzstādīs rododendru stādījumi – pēdējais akademiķa Riharda Kondratoviča stādītais dārzs, kas bija radīts kā veltījums savai Zinātņu akadēmijai. Paldies Jums.

Pēdējā gada laikā es regulāri saņemu vēstules no Vācijas ar spiedienu: *"Missent to Thailand"*, lai gan uz aploknes uzrakstītā adrese ir absolūti pareiza gan ar manu adresi, gan pilsētu, gan valsts nosaukumu. Vienkārši vēstules klejotumi uz Taizemi un tikai tad uz Latviju liecina par kādu indikatoru Eiropas un pasaules ģeopolitiskajā un ekonomiskajā ranžējuma. Tas nozīmē, ka jau kāda būtiska daļa pasaules, kur nu vēl no mums tikai 1000 kilometru attālumā esošā Vācija redz mūs kaut kur blakus Javai, Sumatrai vai Polinēzijai. Tas ir bīstams simptoms, kas liecina par mūsu jau valsts simtgadei gatavoties sākušās zemes ekonomisko un politisko starojumu starptautiskajā zvaigznājā. Mans mērķis nav kritizēt, bet brīdināt un tieši tāpat es redzu šo Latvijas Zinātņu akadēmijas lomu, kuras transformācijas 25. gadadienu mēs varētu atzīmēt šajā pavasarī, ja vien mūsu valsts saimnieciskajai, zinātniskajai un izglītības sinerģijai būtu lemts attīstīties pa vienmērīgi augšup kāpjošu vektoru.

Taču es vēlos atzīmēt kādu pavasara gadalaikam raksturīgu pazīmi, kas liecina par sava veida garīgu renesansi, kura, lai gan ir nākusi vēlu, bet es ļoti ceru, ka spēš katalizēt mūsu garīgo enerģiju rezultatīvai reakcijai. Jau gandrīz veselu gadu pēc pagājušā gada pavasarī notikušajām vēlēšanām mēs strādājam atjaunotā Latvijas Zinātņu akadēmijas komandā. Mums ir mai-

LZA prezidents Ojārs Spārītis

Foto: J. Brencis

nijies un atjaunojies personālsastāvs, mūsu jaunievēlētie kolēģi aktīvi un arī efektīvi pārstāv akadēmiju kā izglītības un zinātnes, tā arī valsts struktūrās. Tas sekmē akadēmijas atpazīstamību, ceļ tās veikspēju un ļauj realizēt pirms diviem gadiem pieņemtās attīstības stratēģijas mērķus. Mēs varam būt gandarīti, ka mūs dzird likumdevēja vara, mūs agrāk raksturīgā nihilistiskajā manierē vairs neuzdrošinās ignorēt izpildvara, ieklausoties mūsu viedokli premjerministrs veido sekmīgākas nozaru pārvaldības modeļus. Par mūsu sabiedrotajiem kļūst uzņēmēji un sociālie partneri. Ar šī gada 14. februāri parakstīto sadarbības līgumu par mūsu stratēģisko partneri ir kļuvis Baltijas Pētniecības, tehnoloģiju un inovācijas institūts – biedrība "BIRTI". Vienotā alianšē ar Akadēmiju ir nostājušās Latvijas augstskolas un šo kopīgo starta platformu pilnā mērā apzinās rektori un zinātnisko institūtu vadītāji, un, lai gan tas notiek 25 gadus pēc akadēmijas transformācijas, tas nozīmē ārkārtīgi svarīgu pavērsienu vadītāju apziņā, kas palīdz stiprināt Latvijas Zinātņu akadēmiju kā vienīgo nacionālas nozīmes akadēmiju.

Latvijas Zinātņu akadēmijas izveidotais nodibinājums "Zinātnes Fonds" veido aktīvas saiknes starp zinātniekiem un uzņēmējiem, ieguldot reālu pieredzi uzņēmējdarbībā un cenšoties panākt reālus rezultātus gan atbalstam perspektīvo inovatīvo izgudrojumu izstrādes pabeigšanai, gan līdzekļu piesaistē akadēmijas funkciju nodrošinājumam, gan zinātnes popularizēšanai. Par Fonda darbību liecina 2016. gada izcilāko zinātnes sasniegumu godināšanas pasākuma organizācija Rīgas Motormuzejā, gan arī iesaistīšanās šī gada 29. septembrī iecerētās Zinātnieku nakts līdzorganizācijā. Man ir gods "Zinātnes Fonda" vārdā paziņot gan akadēmiskajai, gan mediju sabiedrībai, ka ar šo bridī tiek iedibināta žurnālistikas gada balva par konsekventu un lietpratīgu izglītības un zinātnes jautājumu atspoguļojumu presē, televīzijā un medijos. Balvas piešķiršana visticamāk tiku apvienota vai nu ar Rudens pilnsapulci vai kārtējā gada ievērojamāko zinātnes sasniegumu godināšanas ceremoniju.

Turpinājums – 2.lpp.

Tikšanās ar Valsts prezidentu Raimonu Vējoni

2017. gada 5. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidentu Ojāru Spārīti un ārlietu sekretāru Tālavu Jundzi pieņēma Valsts prezidents Raimonds Vējoni.

Tikšanās laikā tika apspriesti 2018. gada jūnijā gaidāmā Pasaules Latviešu zinātnieku kongresa organizatoriskie jautājumi, kā arī pārrunāta LZA nepietiekamā finansējuma problemātika. Skarot jautājumu par Latvijas – Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas turpmāko darbību, tikšanās dalībnieki izteica atbalstu komisijas pārnākšanai LZA paspārnē, kas atņemtu tai politisko slogu un ieviestu paritātes principu, jo Krievijas pusē komisija darbojas Krievijas Zinātņu akadēmijas pārziņā.

Apspriežot LZA ieguldījumu Latvijas simtgadi sagaidot, ar gandarījumu tika atzīts, ka par labu artavu 2018. gadā kļūs T. Jundža un J. Stradiņa koordinētais projekts – jaunais akadēmisko rakstu izdevums "Latvija un latvieši" angļu, krievu un latviešu valodā.

I. Stengrevica,

LZA sabiedrisko attiecību speciāliste

LZA Nodaļās

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa

Šī gada 23. martā notika Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas (ĶBZMN) sēde. Tās tēma "Dabas zinātņu muzeji: stratēģija un nākotnes perspektīvas".

Ievadvārdos LZA ist. loc. Pēteris Trapencieris skaidroja tēmas nozīmību un tās aktualitāti saistībā ar Latvijas Ķīmijas muzeju un tā atrašanās Kronvalda bulvārī 4. *Muzejs* (latīņu: *museum*; grieķu: *museion* – mūzu tempļi) ir sabiedrībai pieejama izglītojoša un pētniecības institūcija, kuras uzdevums, atbilstoši muzeja darbības specifikai, ir vākt, saglabāt un popularizēt sabiedrībā dabas, materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, kā arī sekmēt to izmantošanu sabiedrības izglītošanai un attīstībai. Ļoti svarīgi ir saprast muzeju izglītojošo lomu. Kontinentālajā Eiropā ir maz zinātnisko muzeju, bet Lielbritānijā to ir daudz vairāk. Nākotnē ir doma – ēku Kronvalda bulvārī 4. izveidot kā dabas muzeju centru, kur būtu apvienotas dabas, medicīnas un ķīmijas zināšanas, kā arī matemātika un farmācija. Vai tas būtu lietderīgi un vajadzīgi Latvijas sabiedrībai, kā to veikt un ar ko sākt? – bija galvenie diskusijas jautājumi. Diskusijai bija jāņem vērā, ka turpināma nākamajās tikšanās reizēs.

LZA prezidents Ojārs Spārītis norādīja, ka muzeji ir kā kultūras mantojums. Viņš akcentēja, ka Latvijā ir daudz muzeju un tie atrodas dažādu ministriju pakļautībā. Lai izstrādātu muzeju darbības stratēģiju, jābūt valstiskam redzējumam.

Kultūras ministrijas Muzeju nodaļas vadītāja Jāņa Garjāna ziņojums "Latvijas muzeju sistēma un attīstības stratēģija" parādīja, ka Latvijā esošie muzeji ir tuvu mērķauditorijai – pakļauti dibinātājam. Katrs saimnieks atbild par savu muzeju un saviem darbiniekiem, pastāv arī privātie muzeji ar saviem krājumiem. Latvijā, salīdzinot ar citām Baltijas valstīm, ir labi izveidota muzeju sistēma – uz 100 000 iedzīvotājiem mums ir 7.5 muzeji (Lietuvā – 3.6, Somijā – 6.0). J. Garjāns uzsvēra trīs galvenās jebkura muzeja funkcijas: 1) iegūt un saglabāt; 2) pētīt; 3) popularizēt un eksponēt. Svarīgi ir izveidot Nacionālo muzeju kopkatalogu. Ir doma izveidot Nacionālo muzeju krājumu sistēmu.

Turpinājums – 3.lpp.

LZA Senātā

Pēteris Apinis

2017. gada 11. aprīlī notika kārtējā LZA Senāta sēde. To ievadīja LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas sēdes lēmuma apstiprināšana par divu LZA goda doktora grādu piešķiršanu. Senāta sēdē LZA goda doktora diplomus saņēma Dr. sc. comp. Andrejs Vasiljevs, Dr.h.c.sc.ing. Āris Žigurs, kā arī Latvijas Ārstu biedrības prezidents Pēteris Apinis.

Atbilstoši darba kārtībai, pēc nelielām diskusijām Senāts ap-

Āris Žigurs

stiprināja divus LZA nolikumus: "Nolikums par jaunu Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu vēlēšanām" un "Nolikums par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora (Dr.h.c.) grāda piešķiršanas kārtību". Par šo jautājumu ziņoja akademiķis Tālavu Jundzis. LZA ģenerālsēdētārs Andrejs Siliņš informēja par LZA jauno locekļu vakancēm, izsludināšanas kritērijiem un LZA nodaļu vadītāju atbildību kandidātu nominēšanā. Senāts apstiprināja LZA jau-

Andrejs Vasiljevs

no locekļu vakances 2017. gada vēlēšanām (Senāta lēmumu skatiet 2.lpp.).

Senatori noklausījās divus ziņojumus – "Organiskās sintēzes institūta pieredze mūsdienu zinātnes finansējuma apstākļos" (LZA kor.loc. Osvalds Pugovičs) un "Latvijas Augstākās izglītības un augstskolu attīstības Nacionālā koncepcija 2013.–2020. darbībā" (Latvijas Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra) – un diskutēja ar to autoriem. LZA prezidents Ojārs Spārītis sniedza informāciju par Baltijas Intelektuālās sadarbības konferenci Somijā (vairāk skat. 3. lpp.). LZA ģenerālsēdētārs A. Siliņš izvērtēja LZA Pavasara pilnsapulces norisi, uzteicot pasākuma vadītājus par laika rāmju ieviešanu un izsakot nožēlu par diskusijas trūkumu, ko noteica ierobežotās telpas.

Senāta nākamā sēde plānota 2017. gada 16. maijā.

I. Boldāne-Zeļenkova

Foto: J. Brencis

LZA PAVASARA PILNSAPULCE

LZA vārdbalvas un balvas jaunajiem zinātniekiem

LZA balvu jaunajiem zinātniekiem laureāti (no kreisās): K. Lācis, R. Aleksis, S. Briča, M. Semjonova, LZA prezidents O. Spārītis, G. Kunakova, A. Stikute, T. Lejava, E. Nitišs

Foto: J. Brencis

LZA vārdbalvas

Artura Balklava balva zinātnes popularizēšanā – akadēmiskim **Oļģertam Dumbrājam** (LU Cietvielu fizikas institūts).

Pīrsa Bola balva matemātikā – LZA korespondētājloceklim **Aleksandram Šostakam** (LU Matemātikas un informātikas

institūts) – par darbu kopu "Daudzvērtīgas topoloģiskas struktūras un aproksimācijas sistēmas: teorētiskie pamati un lietojumi".

Kārļa Ulmaņa balva tautsaimniecībā – LZA korespondētājlocekļiem **Pārslai Eglītei** (LZA Ekonomikas institūts, SIA) – par daudzpusīgu devumu Latvijas iedzīvotāju problemātikas teorētiskajā izpētē.

Viļa Plūdoņa balva literatūrzinātnē – *Dr.philol. Anita Rožkalnei* (LU aģentūra Literatūras, folkloras un mākslas institūts) – par monogrāfiju "Lauva. Dzejniece Astride Ivaska".

Heinricha Skujas balva bioloģijā – *Dr.biol. Edgaram Vimbam* (LU Bioloģijas fakultāte) – par mūža ieguldījumu Latvijas floras izpētē.

Paūļa Lejiņa balva lauksaimniecības zinātnē – *Dr.agr. Dainim Lapiņam* (LLU emeritētais profesors) par zinātnisko darbu kopu "Zinātniski pamatotas laukropības tehnoloģiju optimizācijas iespējas".

LZA vārdbalvas jaunajiem zinātniekiem

Mārtiņa Straumaņa un Alfrēda Ieviņa balva ķīmijā – *Mg. Rihardam Aleksim* (LU 1. kursa doktorants) par darbu "Lunāsina struktūras pētījumi, izmantojot KMR spektroskopiju". Vad. *Dr.chem. K. Jaudzems*.

Emilijas Gudrinieces balva ķīmijas tehnoloģijā – *Mg. Agnesei Stikutei* (SIA "Vides audits" ķīmiķe – analītiķe) par darbu "No elementāriorganiskajiem savienojumiem iegūtu alilsulfonātu izmantošana organiskajā sintēzē". Vad. LZA ist.loc. M. Turks.

Ludviga un Māra Jansonu balva fizikā – *Dr.phys. Edgaram Nitišam* (LU Cietvielu fizikas institūta pētnieks) par darbu "Nelielā optisku organisku stiklu viļņvadu un to pielietojumu pētījumi". Vad. LZA ist.loc. M. Rutkis.

Zentas Mauriņas balva filozofijā – *Mg. Krišjānim Lācim* (LU Vēstures un filozofijas fakultātes doktorants) par darbu "Mīlestības epistemoloģija Sērena Kirkegora darbos". Vad. *Dr.phil. R. Bičevskis*.

LZA balva jaunajiem zinātniekiem

Dr.chem. Guntai Kunakovai (LU ķīmiskās fizikas institūta pētniece, Čalmera tehniskās universitātes pēcdoktorante) par darbu "Elektronu transports bismuta halkogenīdu nanovadu virsmas slāni un tilpumā". Vad. *Dr.chem. D. Erts, prof. Floriana Lombardi*.

Mg. Sindijai Bričai (LU Ķīmijas fakultātes pētniece) par darbu "Jaunu virsmas aktīvo vielu sintēze un raksturošana". Vad. LZA ist.loc. A. Zicmanis.

Dr.philol. Marijai Semjonovai (LU Sastatāmās valodniecības un tulkošanas katedras pasniedzēja) par darbu "Autobiogrāfiskuma žanriskās formas Latvijas un Somijas sieviešu prozā XX gs.". Vad. *Dr.philol. I. Novikova*.

Mg. Tatjanai Lejavai (VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga" Drošības departamenta aviācijas drošības inspektore) par darbu "Jauniešu bezdarba analīze un samazināšanas iespējas Jelgavas pilsētā un novadā". Vad. akad. B. Rivža.

LZA prezidenta Ojāra Spārīša uzruna LZA Pavasara pilnsapulcē 2017. gada 6. aprīlī

Turpinājums no 1.lpp.

Mans nolūks nav uzskaitīt visus paveiktos darbus, jo tam "Gadagrāmātā" ir veltīta vesela nodaļa, taču bez jau minētajiem ir vēl kādi panākumi un iestrādes, kuru pilnvērtīgs izmantojums ir visas valsts interesēs. Pagājušā gada ceturtajā novembrī starp Ķīnas Sociālo Zinātņu akadēmiju un Latvijas Zinātņu akadēmiju noslēgtais sadarbības līgums veido labvēlīga politiska jumta situāciju ne vien abu līgumslēdzēju, bet arī Latvijas partnervalstu sadarbībai ar lielo partneri. Šīs situācijas izdevīgumu ir pamanījuši un novērtējuši gan mūsu Baltijas kaimiņvalstu akadēmiju vadītāji, gan arī Somijas zinātnes administratori, un uz šāda pamata veidotām zinātniskās sadarbības saitēm vajag nest ekonomisku labumu visiem sadarbības partneriem. Ar L'OREAL Baltija vadītāju Johanu Bergu noslēgtais līgums par stipendijām un balvām sievietēm zinātnē ir ticis paplašināts, iesaistot jauno zinātnieču prēmēšanā kandidātes no kaimiņu republikām.

Sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību, reģionālajām augstskolām un uzņēmējiem kopš 2016. gada novembra Latvijas Zinātņu akadēmija rīko tautsaimniecisko resursu analīzi, izglītībā un zinātnē balstītas uzņēmējdarbības attīstīšanai veltītus forumus, kuru radošo potenciālu jau ir augstu novērtējuši Zemgales un Vidzemes reģiona iedzīvotāju un uzņēmēju aktīvākā daļa. Latgales uzņēmējdarbības veicināšanai veltīts forums jau pavisam drīz 12. aprīlī notiks Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā, pulcējot Latgales plānošanas reģiona, augstskolas un pašvaldību aicinātos interesentus.

Jau vairākus gadus mūsu akadēmiju atbalsta uzņēmēju un mecenātu Borisa un Ināras Teterevu fonds, garantējot, ka šajā un vēl vismaz divos turpmākajos gados LZA Lielās medaļas ieguvējus sagaida arī patīkama materiālā pateicība. Tālāk jau notiks tā, kā Izglītības un zinātnes ministrija attieksies pret

izcilībām zinātnē un pret Latvijas Zinātņu akadēmiju, un tas būs atkarīgs no attieksmes maiņas, pieņemot domu, ka akadēmija nav ministrijas konkurents, bet gan sabiedrotais. Tieši uz attieksmes maiņu cerot, Latvijas Zinātņu akadēmija aktīvi organizē Pasaules Latviešu zinātnieku ceturto kongresu, kurš ir paredzēts laikā no 2018. gada 18. līdz 21. jūnijam, un kuru kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas visas reizes ir organizējis akadēmija. Kopš pagājušā gada šī kongresa rīkošanu bez jebkādas pieredzes un datu bāzes savā darba plānā ir ierakstījis Izglītības un zinātnes ministrija, bet, lai gan līdz kongresam ir atlicis vien gads, nekas neliecina nedz par šāda mēroga pasākuma organizācijas priekšdarbiem, nedz arī par reālu vēlēšanos šo darbu veikt apvienotiem spēkiem. Vēloties nodrošināt Latvijas valsts dibināšanas gadskārtai cienīgu Pasaules latviešu zinātnieku forumu, Latvijas Zinātņu akadēmija aicina Izglītības un zinātnes ministriju apvienot mūsu kopīgos resursus un tiekties pēc labākā, nevis formālā rezultāta.

Ikviena Pavasara pilnsapulces dalībnieks ir saņēmis mūsu "Gadagrāmātu", kurā tradicionālajā formātā ir gandrīz tradicionāli pēc satura atspoguļota gan mūsu akadēmijas struktūra, gan darbība iepriekšējā gada garumā. Šis 306 lappušu biezais sējums, kurš iznāk jau 25. reizi, tāpat, ik gadus pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas jaunā statusa iegūšanas, ir liecība gan akadēmijas starptautiskajam prestižam, gan atpazīstamībai mūsu zemē. "Gadagrāmata" atklāj zinātnes dzīvi un zinātnieku kā viedokļu līderu lomu aktīvā domu apmaiņā ar sabiedrību, partneriem, politiķiem un uzņēmējiem. Nemaz nevar sacīt, ka Latvija ir bagāta ar līdzīga rakstura zinātnes dzīves hronikālos notikumus reģistrējošiem izdevumiem, un šajā nozīmē "Gadagrāmata" ir unikāls laikmeta dokuments. Par tā radišanu gan latviešu, gan angļu valodā es izsaku mūsu visu pateicību krājuma sastādītājiem, rakstu autoriem, nodaļu vadītājiem un zinātniskajiem sek-

Foto: J. Brencis

retāriem, maketētājiem, tulkiem un izdevējiem, kā arī LZA Lietu pārvaldei par finansiālo amortizāciju abu izdevumu tapšanā.

Mums visiem šī ir gan atskaites, gan arī svētku diena, kad vairāki latviešu zinātnieki ar akadēmisko stāžu un arī krietns izcilību jauno zinātnieku saņēms Latvijas Zinātņu akadēmijas iedibinātās vārdbalvas par izcilu veikumu un par pirmreizēju pētījumu. Tā ir ipaša atzinība, kad balvas saņēmēju veikums visas akadēmiskās sabiedrības priekšā tiek pielīdzināts nozāres izcilību veikumam, skaļi pasakot to, kas sasniegums ir etalona vērtībā un tam ir augstākā raudze. Paldies žūrijai par ieguldīto darbu iesniegto darbu vērtējumā un Senātam par akceptu vārdbalvu piešķirumam. Lai balvas stiprina zinātnieku apziņu par izraudzītās misijas pareizību un vieno akadēmiskās kopības izjūtu ar atziņu, ka mūsu pētnieciskais darbs ir vajadzīgs Latvijas sabiedrības intelektuālā tonusa un zinātnē balstītas ekonomikas attīstībai mūsu pašu sabiedrības labā.

Senāta lēmums

Atbilstoši LZA Statūtu punktam 3.8.1.1. LZA Senāts **izsludina sekojošas vakances 2017.gada Rudens pilnsapulces jaunu locekļu vēlēšanām:**

1. LZA īstenajiem locekļiem – 9 vakances
2. LZA ārzemju locekļiem – 2 vakances
3. LZA korespondētājlocekļiem tiek izsludinātas vakances sekojošās zinātnes nozarēs:
 - 3.1. pārtikas un veterinārajā medicīnā – 1 vakance
 - 3.2. lauksaimniecības zinātnē – 1 vakance
 - 3.3. politoloģijā – 1 vakance
 - 3.4. tiesību zinātnē – 1 vakance
 - 3.5. literatūrzinātnē – 1 vakance
 - 3.6. fizikā un astronomijā – 1 vakance
 - 3.7. mehānikā – 1 vakance
 - 3.8. informātikā un matemātikā – 2 vakances
 - 3.9. ķīmijā – 1 vakance
 - 3.10. bioloģijā – 1 vakance
 - 3.11. medicīnā – 1 vakance

Jauno locekļu kandidātu izvirzīšanas kārtība

Latvijas augstskolām, zinātniskajām biedrībām, zinātniskajiem centriem, LZA īstenajiem locekļiem ir tiesības līdz vēlēšanu gada 15. jūnijam rakstiski LZA prezidijam pieteikt jaunu LZA īsteno locekļu, ārzemju locekļu un korespondētājlocekļu kandidātus, savu pieteikumu attiecīgi motivējot un pievienojot kandidāta *Curriculum vitae*. Ja kandidātus piesaka augstskola, biedrība vai centrs, tie, aizklāti balsojot, ar balsu vairākumu izvirzāmi zinātnisko padomju u.tml. koleģiālu orgānu sēdēs.

Pieteicējam līdz vēlēšanu gada 15. septembrim jāiesniedz vēl divu LZA īsteno locekļu rekomendācijas un citi Senāta

norādītie dokumenti, šajos dokumentos ir jābūt redzams, ka piesakāmais kandidāts piekrit savas kandidatūras izvirzīšanai (piemēram, uz kāda no dokumentiem ir viņa paraksts). Pieteicēja pienākums ir iepazīstināt piesakāmo kandidātu ar kārtību, kādā LZA vēlē jaunus locekļus.

Papildus līdz 15. septembrim jāiesniedz šādi dokumenti:

- pieteicēja apstiprināta kandidāta zinātniskā biogrāfija (*Curriculum vitae*) rakstītā un elektroniskā formā, norādot dzimšanas gadu un datumu, personas kodu, pašreizējās darba vietas un mājas adresi, tālrunus, faksu un e-pasta adresi, kopējo zinātnisko darbu skaitu un līdz 5 galveno zinātnisko darbu bibliogrāfiskos datus;
- īss zinātniskā un pedagoģiskā darba kopsavilkums publicēšanai "Zinātnes Vēstnesī" (skat. Ievēlēto akadēmijas locekļu īsās biogrāfijas www.lza.lv "Zinātnes Vēstnesis" 2015.g. Nr.20/499, 21/500);
- 2 krāsainas fotogrāfijas (10 x 15);
- autora apstiprināts zinātnisko darbu saraksts, darbus sadalot kategorijās (monogrāfijas, raksti, konferenču tēzes u.tml., rakstiskā un elektroniskā formā);
- diplomu kopijas (augstākās izglītības, zinātniskās kvalifikācijas un nosaukumu);
- ziņas par zinātniskajiem apbalvojumiem un pagodinājumiem (Latvijā un ārvalstīs saņemto diplomu kopijas).

Dokumentu iesniedzami Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta jauno locekļu vēlēšanu ekspertu komisijai Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 2. st., 231. istabā. Uzziņas LZA prezidija sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050, tel. 67223931, fakss 67821153, E-pasts: alma@lza.lv

Centrāleiropas Universitātei draud slēgšana. Zinātnieku protesta gājiens ASV

Aprīļa sākumā Latvijas publikajā telpā parādījās ziņa par masu protestiem Ungārijā. Tos izraisījis ziņa par draudiem slēgt valsti pirms divdesmit gadiem nodibināto Centrāleiropas Universitāti (*Central European University*, turpmāk – CEU), kuras absolventu vidū ir daudzu Eiropas valstu, t.sk. Latvijas, pilsoņi. Centrāleiropas Universitātes slēgšanu paredz Ungārijas parlamenta apstiprinātais likumprojekts, kas aizliedz institūcijām ārpus Eiropas Savienības (ES) izsniegt Ungārijā diplomus, ja starp abu valstu valdībām nav panākta attiecīga vienošanās. Apstiprinātie noteikumi tāpat prasa, lai šādām izglītības iestādēm būtu universitātes pilsētiņa un fakultātes savā bāzes valstī, kas CEU gadījumā nozīmētu ASV. Centrāleiropas Universitātei nav struktūrvienību ASV, līdz ar to tā neatbilst Ungārijas parlamenta apstiprinātajiem noteikumiem.

Ungārijas Zinātņu akadēmijas (*Magyar Tudományos Akadémia*) prezidents Láslo Lovāšs (*László Lovász*) savā 29. marta paziņojumā¹, komentējot izveidojušos situāciju, atzīmēja, ka CEU ir nozīmīgs zinātniskās pētniecības centrs un izcila starptautiskās izglītības iestāde, un šobrīd ir ļoti būtiski saglabāt saskaņu zinātnes un izglītības kopienā, zinātnisko skolu integritāti un zinātnes dzīvi Ungārijā.

Turpinājums – 4.lpp.

XV Baltijas valstu zinātņu akadēmiju intelektuālās sadarbības konference, Helsinki, 2017. gada 30.–31. marts

Noslēguma diskusiju vadīja profesore Kirsti Tirri. Vidū pie diskusijas dalībnieku galda akadēmiķe Ina Druvietes
Foto: O. Spāritis

Ar triju Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu 1990. gada 28. jūnijā Tallinā parakstīto vienošanos par sadarbību zinātnē sākās šī patstāvīgo, bet nelielo valstu skaidri apjaustā nepieciešamība pēc kooperācijas ikvienā jautājumā – kā politiskajā un militārajā, tā arī izglītības, kultūras, zinātnes un sociālajā sfērā. Doma par Baltijas valstu Antanti ir lolota jau no 1919. gada, kad Helsinkos sanāca neatkarību ieguvušo Baltijas valstu un Somijas ārlietu ministri un vienojās par konferences nepieciešamību Rīgā 1920. gada vasarā. Ar Latvijas pirmā ārlietu ministra Zigfrīda Annas Meierovica neatlaidību konference 1920. gada 6. augustā sākās Rīgā, bet norisinājās galvenokārt Bulduros, iegūstot Bulduru kon-

ferences paralēlo nosaukumu un izstrādājot gan daudzus nozīmīgus starptautiskās sadarbības dokumentus, gan definējot katras valsts ekonomikas, tiesību, politikas un kultūras atbilstībai nepieciešamus uzdevumus.

Uz šī vēsturiskā pamata, un ar 20. gadsimta laikā vairākkārt uzsvērtu domu par mazu valstu sadarbības nepieciešamību, Trešās atmodas laikā radusies ideja par kooperāciju zinātnes laukā ir tikpat nozīmīga kā 1920. gadā izstrādātā, bet tā laika ārējo politisku spēku nepieļautā Baltijas militārās Antantes izveidošanās jēga. Kopš 1990. gada Baltijas valstu zinātņu akadēmiju intelektuālās sadarbības konferences ir norisinājušās mainīgā sadarbības intensitātē un ar variētu tematiku. Pēc

2016. gadā Rīgā un Jelgavā organizētās tikšanās, kas bija veltīta gan akadēmiskās zinātnes vēsturei Baltijā, gan inovācijām zinātnē, šī gada konference par tēmu "Skolotāju izglītības nākotne Baltijas jūras reģionā: virzība uz zinātnē balstītu pedagoģisko izglītību" bija radusi ieinteresētus organizatorus Somijas Zinātņu un literatūras akadēmijas jaunās prezidentes Dr. Kirsi Tirri un entuziasma pilno darbinieku personā.

Konference vēsturiskajā Senāta ēkā bija pulcinājusi zinātņu akadēmiju pārstāvjus no piecām valstīm, ieskaitot arī Zviedriju, bet lektori un klausītāji pārstāvēja daudz plašāku ģeogrāfiju, ieskaitot pat Ķīnu. Divu dienu intensīvā domu apmaiņā tika pārrunāti pedagoģijas zinātnes un prakses jautājumi – kā no sākumskolas aktualitātēm, tā arī līdz augstskolu pedagoģijas meistarības virsotnēm. Ar lepnumu varu uzteikt Latvijas delegātu – Liepājas Universitātes rektora akadēmiķes Daces Markus un Latvijas Universitātes prorektora akadēmiķes Inas Druvietes – uzstāšanos, kā arī dalību diskusijās, raisot vispusīgu interesi un atsaucību gan konferences gaitā, gan kuluāru sarunās. Katra dalībvalsts bija pārstāvēta ar izcilākajiem nozares teorētiķiem un praktiķiem, jo, izejot no vispārzināmā par Somijas augsto prestižu pedagoģijas zinātnē un ilggadīgajiem sasniegumiem visu vecuma grupu izglītībā, bija paredzama intensīva un radoša domu apmaiņa un šīs cerības arī atainojās.

Lai gan izpalika šīm konferencēm raksturīgā medaļu piešķiršana kādam no dalībvalstu izcilajiem zinātniekiem, kā ļoti svarīgs Baltijas valstu zinātņu akadēmiju intelektuālās sadarbības konferences sasniegums ir atzīmējama lietišķība un pragmatisms bez patosa un ārišķībām risinot pedagoģijas prakses un teorijas jautājumus, kā arī kritiski iezīmējot problēmas, ar kurām neizbēgami saskaras pedagogi mūsdienā pasaulē: skolotāju trūkumu un prestiža kritumu, sabiedrības sociālo noslāņošanās

ar grimstošu caurmēra izglītības un zināšanu līmeni kā neizbēgamiem pavadoņiem (Gēteborgas Universitātes profesors Jans Eriks Gustafsons, Zviedrija). Pieredzes apmaiņā kā viedokļu līderi dominēja Helsinku universitātes emeritētais profesors ar ilggadīgu pētnieka pieredzi un filosofa attieksmi Pertti Kansanens, Šauļu universitātes profesors Vincents Lamanauskas, Tallinas universitātes izglītības politikas un menedžmenta nozares profesore Eva Eizenšmita un Helsinku universitātes Skolotāju izglītības departamenta vadītājs profesors Jari Lavonens. Piemēros un fakti analizē bija vērojama skolotāja profesijai tik nepieciešamā pozitīvistiskā attieksme un pedagoga misijas apziņa, kas pat ekstrēmu gadījumu apcerē nepieļāva depresīvu secinājumu.

Ar pieņemšanu Helsinku pilsētas Domes reprezentācijas telpās un draudzīgām vakariņām, kā arī ar pateicību par viesmīlību Somijas Zinātņu un literatūras akadēmijai, tās prezidentei K. Tirri un kolēģiem izskanēja XV Baltijas valstu zinātņu akadēmiju intelektuālās sadarbības konference, uzticot Lietuvas Zinātņu akadēmijai tiesības rīkot nākamā tikšanās, par kuras tēmu un norises laiku visi dalībnieki starplaikā vienosies. Kā aksiomu uzturot spēkā domu par šādu tikšanos un sadarbības koordinēšanas nepieciešamību Baltijas jūras valstu zinātņu akadēmiju starpā, visi dalībnieki bija vienprātīgi par lietišķu pieeju reālām zinātnes problēmām, kurās zinātnieku pragmatiskajam viedoklim un autoritātei sabiedrībā ir argumenta svars. Lai to īstenotu, tika izvirzīti divi pamatuzdevumi: aktīva sadarbība visu divu gadu garumā nevis tikai konferenču gatavošanas priekšvakarā, un jauno zinātnieku iesaistīšana gan pētījumos, gan administratīvās un organizatoriskās pēctecības nodrošināšanai starptautiskās intelektuālās sadarbības ilgtspējai.

O. Spāritis,
LZA prezidents

LZA Nodaļās

Turpinājums no 1.lpp.

Ko mēs sagaidām no muzejiem? Tās ir divas lietas – izglītības piedāvājumu visos līmeņos un muzeju sadarbību. Ļoti svarīga ir arī pareizā muzeja saimnieka klātbūtne. Te tika pieminēti divi muzeji, kuri, nomainot saimniekus, ir attīstījušies daudz veiksmīgāk kā iepriekš – Rīgas Motormuzejs un Latvijas Dabas muzejs.

Dabas muzeja direktores **Skaidrītes Ruskules** ziņojuma tēma bija "Dabas muzeja loma sabiedrības vides apziņas veicināšanā". Dabas muzejam ir ļoti sena vēsture. Tas dibināts 1845. gadā. Problēmas rada materiālu piesaistīšana. Pēc viņas domām, svarīgi būtu izveidot muzejus Latvijas Aizsargājamo teritorijās, t.i. muzejus dabā, bet arī te ir vajadzīgi līdzekļi.

Arī Dabas muzejā ik reizi tiek izstādīti tikai 5% krājuma materiālu un saskaņā ar muzeja vēstījumu bieži tiek mainītas ekspozīcijas. Viņa uzsvēra, ka svarīgi ir veidot saturīgas kolekcijas, tāpēc nākotnes plāni saistīti ar attīstību kvalitātē, veidojot etalonkolekcijas.

Andrejs Ērglis savam ziņojumam izvēlējās tēmu "Atmiņas par nākotni jeb kā es iztēlojos mūsdienīgu dabaszinātņu muzeju". Savā iztēlē viņš redz mūsdienīgu un sabiedrību izglītojošu dabaszinātņu muzeju. Čikāgā ir muzejs, kurš ieinteresē ar atrakciju – cilvēks ieiet sirdī un redz tās uzbūvi un darbību. A. Ērglis akcentēja tieši muzeju izglītojošo un pētniecības funkciju. LU interesēs ir neatdot ēku Kronvalda bulvārī 4 "izķeršanai", bet pārvērst to par kaut ko lielāku.

Diskusijas dalībnieki – akadēmiķis, LU rektors **Indriķis Muižnieks** savā runā atzīmēja, ka Rīgā ir tik daudzi muzeji, kuri atrodas privātās mājās – Latvijas Dabas muzejs un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs. Optimāli būtu, ja zem viena jumta būtu vairāki muzeji, piemēram, Sporta muzejs un Medicīnas vēstures muzejs. Muzeju koncentrācija būtu risinājums: "Ne visu iztaisnīsim šaurā pagastā". Lai to visu realizētu, nepieciešami moderni risinājumi – LZA varētu radīt idejas un atrast koncepciju, rosināt izvērtēt telpu atbilstību. Tāpat varētu izveidot mazu centru, kur telpām varētu iziet cauri apļveidīgi. Te vajadzīgs arī valsts atbalsts.

LZA kor.loc. **Valdis Kokars** uzsvēra, ka Latvijas Ķīmijas vēstures muzejs ir jā saglabā un muzejam jā dod jauni virzieni izglītojošā sfērā, piem., eksperimenti bērniem, lai viņus piesaistītu dabas zinātnēm. Kronvalda bulvārī 4 būtu svarīgi saglabāt divas restaurētās lielās auditorijas simpozijiem.

Arisa Pastuhova (24 gadu darba stāžs muzejā) norādīja, ka muzeju koncepcijas izstrāde ir valsts politikas jautājums. Viņas dotie piemēri par Igaunijas pieredzi: ES Struktūrfondu finansējums izglītībai vainagojies ar diviem lieliskiem muzejiem Igaunijā – AHHA un Lotes zeme.

LZA ist.loc. **Vija Kluša** arī atbalstīja zinātnes izglītības centra izveidi Kronvalda bulvārī 4, kurā labas idejas varētu nākt no NASA muzeja Vašingtonā. Izglītojoši būtu ceļojumi auzi un mitohondrijs.

Nobeigumā P. Trapencieris rezumēja sēdes rezultātu – diskusija bija lietderīga, un izteica cerību, ka neviens muzejs netiks pārvietots un ka ēkai Kronvalda bulvārī 4 ir jābūt Zinātniskajam centram. Viņš aicināja šo diskusiju par Latvijas Dabas zinātņu muzeja saturu turpināt nākošajā ĶBMZN sēdē maijā, pieaicinot LZA, RTU, LU, Rīgas Domes un atsevišķu ministriju (IZM, VM, VARAM) pārstāvjus.

2017. gada 13. aprīlī ĶBMZN rīkoja semināru "Dzimuma atbilstība, nozīme sabiedrībā un problēmas", kura darba kārtībā tika ietverti trīs zinātniski ziņojumi: "Cilvēka dzimums no bio – psiho – sociālā aspekta" (LZA goda doktors, **Dr.biol. Jēkabs Raipulis**), "Anglicisma 'gender' tulkošanas un adaptācijas problēmas latviešu literatūrzinātnē." Pieredze projekta NFI / R / 2014/061 "Gender, Power and Culture: Diversity and Interactions in Latvia and Norway" realizācijā (LZA kor.loc., **Dr.phil. Ausma Cimdiņa**) un "Ar dzimuma apzīmēšanu saistītie termini: teorētiski apsvērumi un ieteikumi praksei" (Prof., **Dr.habil.med. Māris Baltiņš**). Semināra noslēgumā – diskusija.

D. Daija,
LZA ĶBMZN zinātniskā sekretāre

LZA Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa (LZA LMZN)

Šī gada 27. martā notika **LZA LMZN un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas (LLMZA) prezidija kopsēde**. Tajā ar ziņojumiem piedalījās LLMZA īstenās locekles kandidāte Agrārās ekonomikas nodaļā **Dr.oec. Gunta Grinberga-Zālite**, stāstot par savas zinātniskās darbības virzieniem agrārās ekonomikas apakšnozares attīstības jomā un LLMZA īstenās locekles kandidāte Agrārās ekonomikas nodaļā **Dr.oec. Inguna Leibus**, stāstot par savu zinātniskās izpētes pieredzi reģionālā ekonomikā finanšu un kredīta jomā.

LLMZA īstenās locekles kandidāte Lauksaimniecības zinātņu nodaļā **Dr.agr. Liliņa Degola** iepazīstināja klātesošos ar pētījumu par pākšaugu izēdināšanas ietekmi uz cūku nobarošanas īpašībām un gaļas kvalitāti.

Savukārt LLMZA īstenās locekles kandidāte Lauksaimniecības zinātņu nodaļā **Dr.agr. Dace Siliņa (Šterne)** sniedza ziņojumu dārkopības problematikā par krūmmelleņu audzēšanas tehnoloģiju izpēti un optimizācijas zinātnisko pamatojumu. Pretendentē informēja sēdes dalībniekus par savu zinātnisko darbību un motivāciju kļūt par LLMZA īstenājām locekli.

LZA LMZN priekšsēdētāja **Baiba Rivža** iepazīstināja klātesošos ar LLMZA Lauksaimniecības nodaļas sēdes protokolu un Agrārās ekonomikas nodaļas sēdes protokolu.

Sēdē nolēma virzīt LLMZA kopsapulces aizklātai balsošanai īsteno locekļu kandidātes Agrārās ekonomikas nodaļā **Dr.oec. Guntu Grinbergu-Zāli** un **Dr.oec. Inguna Leibus**, kā arī LLMZA īsteno locekļu kandidātes Lauksaimniecības zinātņu nodaļā **Dr.agr. Liliņu Degolu** un **Dr.agr. Daci Siliņu (Šterni)**.

Sēdē tika pieņemti LLMZA Agrārās ekonomikas un Lauksaimniecības zinātņu nodaļu ieteikumi LLMZA valdes sastāvam.

Abas nodaļas piedāvāja LLMZA kopsapulces aizklātajam balsojumam izvirzīt **Dr.habil.oec. Baibas Rivžas** kandidatūru LLMZA prezidenta amatam un **Dr.habil.biol. Īzaka Rašala** un **Dr.oec. Irinas Pilveres** kandidatūras LLMZA viceprezidentu amatam. Lauksaimniecības zinātņu nodaļa piedāvāja LR Zemkopības ministrijas Valsts sekretāres **Daces Lucaus** kandidatūru LLMZA goda locekles statusam un **Dr.agr. Ieviņas Stūrītes** kandidatūru ārzemju locekles statusam. Savukārt Agrārās ekonomikas nodaļa piedāvā LLMZA ārzemju locekles statusam virzīt Brasavas universitātes (Rumānija) profesori **PhD Dianu Foris**.

Sēdes ietvaros profesors emeritus, LZA **Dr.h.c. Voldemārs Striķis** piedāvāja papildināt darba kārtību ar jautājumu par pretendenta izvirzīšanu **Alberta Krastiņa balvai** informācijas tehnoloģiju zinātnē. Sēdes dalībnieki piekrita šādām papildinājumiem. V. Striķis proponēja **Dr.sc.ing. Pētera Rivžas** kandidatūru Alberta Krastiņa balvai. P. Rivža savā darba mūžā ir pildījis LLU rektora pienākumus, 1992. gadā uzsācis vadīt Ekonomiskās kibernetikas katedru, ko bija dibinājis un ilgu gadus vadījis A. Krastiņš. Nominanta vadībā katedra attīstījās par Informātikas institūtu, uz kura bāzes 2001. gadā tika nodibināta LLU Informācijas tehnoloģiju fakultāte. Tajā realizētas divas bakalaura studiju programmas, kā arī maģistra un doktora programmas. P. Rivža ir veicis nozīmīgus zinātniskus pētījumus graudu pirmapstrādes sistēmas modelēšanas un optimizācijas metožu izstrādē, ražošanas tehnoloģisko procesu imitācijas modelēšanā, kā arī par informācijas un telekomunikāciju tehnoloģiju ietekmi uz Latvijas reģionu attīstību un pētījis risku analīzi informācijas sistēmu analizē u.c. Par nozīmīgu ieguldījumu informācijas tehnoloģiju zinātnē V. Striķis lūdz klātesošos atbalstīt P. Rivžas kandidatūras izvirzīšanu jaundibinātajai Alberta Krastiņa balvai. Sēdes dalībnieki, noklausoties V. Striķa ziņojumu, izteica vienbalsīgu atbalstu viņa priekšlikumam.

Citi nozīmīgi notikumi LZA LMZN:

- Pamatojoties uz Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta lēmumu Nr.1.2 LLU *prof. emeritus*, **Dr.agr. Dainim Lapiņam** tika piešķirta Pauļa Lejiņa vārdbalva lauksaimniecības zinātnes par zinātnisko darbu "Zinātniski pamatotas laukopības tehnoloģiju optimizācijas iespējas". LZA balvu jaunajiem zinātniekiem saņēma **Mg. Tatjana Lejava** par pētījumu "Jauniešu bezdarba analīze un samazināšanas iespējas Jelgavas pilsētā un novadā" – zinātniskā vadītāja akadēmiķe **Baiba Rivža**.

- Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenās locekļi **Dr.chem. Bruno Andersons**, **Dr.habil.oec. Baiba Rivža**, **Dr.biol. Dainis Edgars Ruņģis** piedalījušies ES Zinātņu akadēmiju konsultatīvās padomes (EASAC) ziņojuma "Eiropas Savienības mežu daudzfunkcionalitāte un ilgtspēja" ekspertīzē. Ziņojumu izstrādājis Somijas Zinātņu akadēmija un lūgusi starptautiski zētus ekspertus, t.sk. arī Latvijas zinātniekus, sniegt savu atzinumu un papildinājumu izstrādātajam dokumentam. Latvijas zinātnieki izvērtēja dokumentu, un viņu ieteikumi ieguva augstu novērtējumu un tika iekļauti ziņojuma gala versijā.

Dr. V. Zaļūksne,
LZA LMZN un LLMZA zinātniskā sekretāre

Aicina pieteikt kandidātus Eižena Āriņa balvai datorikā 2017

Latvijā informācijas tehnoloģijas jomā dzimst izcilas idejas, un uzņēmīgi IT profesionāļi veido nozares nākotni, liekot Latvijas vārdam izskanēt pasaulē.

Nominē savu kandidātu IT balvai vai arī piesakies pats – līdz 21. aprīlim
Aizpildi pieteikuma formu balvas mājas lapā
www.arinabalva.lv

Exigen Services Latvia, Latvijas Zinātņu akadēmija un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonds aicina nominēt informācijas tehnoloģijas nozares izcilākos prātus vienam no augstākajiem apbalvojumiem Latvijas IT nozarē – Eižena Āriņa balvai datorikā.

Latvijas datorzinātnes pamatlicēja profesora Eižena Āriņa vārdā nosauktā balva tiek pasniegta par:

Nozīmīgu teorētisku ieguldījumu Latvijas datorzinātnes attīstībā
Praktisku ieguldījumu IT jomā, izstrādājot un ieviešot novatoriskus un sabiedrībai aktuālus IT risinājumus

Apbalvošana:

Izcilākie IT teorētiķi un praktiķi saņems īpašu Eižena Āriņa zelta medaļu un 2500 EUR stipendiju, kas tiks pasniegta svinīgā pasākumā maija beigās.

Āriņa Balva datorikā tiek pasniegta kopš 2000. gada. Pērn balvu saņēma EDI vadošais pētnieks Aivars Lorencs par teorētisko pamatu risinājumu izstrādi tēlu pazīšanas, objektu klasifikācijas, kriptogrāfijas, signālu un attēlu apstrādei un Valdis Lokenbahs par IT nozares attīstības veicināšanu.

Aizstāvēšana

2017. gada 25. aprīlī plkst. 12.00 notiks LU Juridiskās zinātnes nozares civiltiesību apakšnozares promocijas padomes atklātā sēde (Rīgā, Raiņa bulv. 19, 8. auditorijā), kurā promocijas darbu tiesību doktora zinātniskā grāda iegūšanai aizstāvēs

JĀNIS KUBILIS.

Tēma: "Latvijas deliktu tiesību modernizācijas galvenie virzieni".
Recenzenti: *Dr.iur.* Jānis Načičionis (Biznesa augstskola "Turība"); *Dr.iur.* Vadims Mantrovs (Rīgas Juridiskā augstskola); *PhD* Ken Oliphant (Bristoles Universitāte, Lielbritānija).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Raiņa bulvāra bibliotēkā: datorika, juridiskās zinātnes, teoloģija (Raiņa bulv. 19, 2. stāvs, 203. telpa).

2017. gada 9. maijā plkst. 10.00 Rīgas Tehniskās universitātes vadības zinātnes nozares uzņēmējdarbības vadības apakšnozares promocijas padomes atklātā sēdē (Rīgā, Kalnciema ielā 6, 209. auditorijā)

OKSANA LENTJUŠENKOVA

aizstāvēs promocijas darbu "Intelektuālā kapitāla attīstība un vadība uzņēmumos Latvijā" ekonomikas doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.oec.* Konstantīns Didenko (RTU Promocijas padomes loceklis); *Dr.oec.* Iveta Mielute (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija); *Dr.oec.* Iveta Šimberova (Brno Tehnoloģiju universitāte, Čehijas Republika).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā (Rīgā, Paula Valdena ielā 5) un interneta vietnē <http://www.rtu.lv> (Doktorantiem → Promocija → Promocijas darbi).

2017. gada 9. maijā plkst. 14.00 Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas RISEBA (RISEBA) 214. telpā, Rīgā, Meža ielā 3, notiks RISEBA Promocijas padomes atklātā sēde, kurā

Latvijas Zinātņu akadēmija un SIA "ITERA Latvija" sadarbībā ar RTU Attīstības fondu izsludina balvu konkursu

VIDES, ZEMES UN GEOGRĀFIJAS ZINĀTNĒS, KĀ ARĪ PAR NOZĪMĪGU VIDES IZSTRĀDES SISTĒMU VEICINĀŠANU

Pretendentus balvu konkursam aicināti izvirzīt Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļi, Latvijas zinātnisko institūtu padomes, SIA "ITERA Latvija", Latvijas universitāšu senāti un fakultāšu domes.

Konkursa kārtībā tiks piešķirtas 2 balvas, katra EUR 3000 vērtībā (pirms nodokļu nomaksas) par izcilu veikumu vai mūža devumu vides, zemes un ģeogrāfijas zinātnēs, kā arī par nozīmīgu vides izstrādes sistēmu veicināšanu.

Lai pretendētu uz balvu, pretendētājam vai tā izvirzītājam jāiesniedz:

- motivēts izvirzītāja iesniegums;
- ziņas par pretendentu (Curriculum Vitae), norādot darba un mājas adresi, telefonu, personas kodu, elektroniskā pasta adresi;
- izvirzītāja vai pretendenta parakstīta iesniegtā darba (darbu) anotācija latviešu valodā (darba nosaukums arī angļu valodā);
- izvirzītājs darbs (darbu kopa), ja tāds ir publicēts iespiestā veidā.

Minētie dokumenti vienā eksemplārā jāiesniedz LZA zinātniskajā sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, 2. stāvā, 231. istabā, Rīga, LV-1524 līdz 2017. gada 10. maijam, ievietojot dokumentus slēgtā, aizlīmētā aploksnē ar norādi "Latvijas Zinātņu akadēmijas un SIA "ITERA Latvija" balvu konkursam", kā arī elektroniski (ar ieskanētām parakstu lapām) jānosūta uz alma@lza.lv un fonds@rtu.lv.

Pilnu konkursa nolikumu iespējams apskatīt RTU Attīstības fonda mājaslapā www.fonds.rtu.lv sadaļā "Stipendijas un balvas"

ATTĪSTĪBAI! IZCILĪBAI! ATBALSTAM!

Latvijas Zinātņu akadēmija un AS "Latvijas Gāze" sadarbībā ar RTU Attīstības fondu izsludina balvu konkursu

GĀZES, SILTUMTEHNIKAS UN AR TĀM SAISTĪTĀS ĶĪMIJAS TEHNOLOĢIJAS NOZARĒS UN SIRDIS ĶIRURĢIJAS, KARDIOLOĢIJAS UN ORGĀNU TRANSPLANTĀCIJAS ZINĀTNĒS

Konkursa kārtībā tiks piešķirtas 2 balvas EUR 1200 vērtībā (pirms nodokļu nomaksas) jaunajiem zinātniekiem un 2 balvas EUR 3600 vērtībā (pirms nodokļu nomaksas) par mūža devumu gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās ķīmijas tehnoloģijas nozarēs, kā arī kardioloģijas un orgānu transplantācijas zinātnēs.

Pretendentus balvu konkursam var izvirzīt Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļi, Latvijas zinātnisko institūtu padomes, AS "Latvijas Gāze", Latvijas universitāšu senāti un fakultāšu domes.

Lai pretendētu uz balvu, pretendētājam vai tā izvirzītājam jāiesniedz:

- motivēts izvirzītāja iesniegums;
- ziņas par pretendentu (Curriculum Vitae), norādot darba un mājas adresi, telefonu, personas kodu, elektroniskā pasta adresi;
- izvirzītāja vai pretendenta parakstīta iesniegtā darba (darbu) anotācija latviešu valodā (darba nosaukums arī angļu valodā);
- izvirzītājs darbs (darbu kopas) aprakstošā un grafiskā daļa, ja ir publicēts iespiestā veidā.

Minētie dokumenti vienā eksemplārā jāiesniedz LZA zinātniskajā sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, 2. stāvā, 231. istabā, Rīga, LV-1524 līdz 2017. gada 10. maijam, ievietojot dokumentus slēgtā, aizlīmētā aploksnē ar norādi "Latvijas Zinātņu akadēmijas un SIA "ITERA Latvija" balvu konkursam", kā arī elektroniski (ar ieskanētām parakstu lapām) jānosūta uz alma@lza.lv un fonds@rtu.lv.

Pilnu konkursa nolikumu iespējams apskatīt RTU Attīstības fonda mājaslapā www.fonds.rtu.lv sadaļā "Stipendijas un balvas"

ATTĪSTĪBAI! IZCILĪBAI! ATBALSTAM!

(Latvijas Universitāte); *Dr. philol.* Arkādijš Ņeminičijs (Daugavpils Universitāte).

Ar promocijas darbu un tā kopsavilkumu var iepazīties Daugavpils Universitātes Bibliotēkā Daugavpilī, Vienības ielā 13, kā arī DU mājaslapā <http://www.du.lv>.

2017. gada 23. martā RTU Transporta un satiksmes nozaru promocijas padomes P-22 atklātā sēdē **OĻEGS GORBAČOVŠ** aizstāvēja promocijas darbu un viņam piešķīra inženierzinātņu doktora zinātnisko grādu transporta un satiksmes nozares gaisa transports un infrastruktūra apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 7, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas zinātņu nozares promocijas padome 2017. gada 5. aprīļa sēdē **RENĀTEI KALNIŅAI** piešķīra pedagoģijas doktora (*Dr. paed.*) zinātnisko grādu augstskolas pedagoģijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas zinātņu nozares promocijas padome 2017. gada 5. aprīļa sēdē **STEFANAM FĒLIKSAM JANAM LIPOVSKIM** piešķīra pedagoģijas doktora (*Dr. paed.*) zinātnisko grādu pieaugušo pedagoģijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Latvijas Universitātes Juridiskās zinātnes nozares valststiesību, starptautisko tiesību, tiesību teorijas un vēstures un policijas tiesību apakšnozaru promocijas padome 2017. gada 7. aprīlī atklātā sēdē piešķīra tiesību doktora zinātnisko grādu juridiskās zinātnes starptautisko tiesību apakšnozarē **ZANEI SEDLOVAI**.

Balsošanas rezultāti: par – 8, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts (LU LFMI), pamatojoties uz LU LFMI Stratēģiju (2015–2020), izsludina konkursu uz šādu akadēmiskā amata vietu:

- Pētnieka vieta humanitārajās zinātnēs, mūzikas un mākslas apakšnozarē, ar specializāciju kultūras socioloģijā un sabiedrības līdzdalības praksēs kultūras un mākslas jomā;
- Zinātniskā asistenta vieta literatūrzinātnē, literatūras vēstures apakšnozarē, ar specializāciju padomju, diasporas un mūsdienu literatūras izpētē;

LU LFMI amatu nolikumu un aprakstus sk. LU LFMI mājaslapā (www.lulfmi.lv) sadaļā "Dokumenti". Pretendentiem jāiesniedz: iesniegums, CV, zinātnisko kvalifikāciju apliecinājoša dokumenta kopija, zinātnisko publikāciju saraksts (2012–2017) un perspektīvais pētnieciskā darba redzējums ievēlēšanas periodam (6 gadiem). Dokumenti iesniedzami līdz š.g. 10. maijam LU LFMI sekretariātā, Mūkusalas ielā 3, 510. kabinetā, kā arī elektroniski (ieva.garda@lulfmi.lv). Tālrunis uzziņām 67229017.

Centrāleiropas Universitātei draud slēgšana. Zinātnieku protesta gājiens ASV

Turpinājums no 2.lpp.

Viņš pauda cerību, ka puses spēš rast risinājumu, un apliecināja, ka Ungārijas Zinātņu akadēmija un viņš kā tās prezidents ir gatavi darboties kā vidutāji šajā procesā.

Uz šo ziņu reaģējis arī Britu akadēmijas (*British Academy*) viceprezidents un ārlietu sekretārs Ešs Amins (*Ash Amin*)², kurš savā vēstulē Ungārijas valdības pārstāvim Zoltanam Balogam (*Zoltan Balog*) paudis nopietnas bažas par CEU nozīmīgā darba pārtraukšanu. Ungārijas likumprojekts par augstāko izglītību kritizēts arī ASV un Vācijā.

CEU administrācija, akadēmiskais personāls un studenti ir apņēmības pilni saglabāt augstskolu un ir pateicīgi par katru viņu atbalstam veikto soli. Informācija par iespējām palīdzēt saglabāt izcilu starptautisko universitāti apkopota tās mājaslapā³.

Protesti pret CEU slēgšanu nav vienīgā akcija, kurā šī gada

aprīlī vienojas zinātnieki. Zemes dienā – 22. aprīlī – atbalstot ASV kolēģu iniciatīvu, daudzu valstu zinātnieki dosies gājienā (*March for Science*)⁴, atgādinot ASV prezidenta administrācijai, ka zinātnei nav politiskās piederības, tā kalpo sabiedrības interesēm un vērsšanās pret zinātne ir vērsšanās pret sabiedrību. Reizē tas iecerēts kā protests pret D. Trampa imigrācijas politiku, kas skar arī zinātniekus, un prezidenta administrācijas liktājiem šķēršļiem klimata izmaiņu pētījumiem.

I. Boldāne-Zeļenkova

¹ Vairāk skat.: <http://mta.hu/english/statement-of-president-laszlo-iovasz-regarding-the-central-european-university-107550>

² Vairāk skat.: <http://www.britac.ac.uk/news/british-academy-urges-hungarian-government-safeguard-future-central-european-university-ceu>

³ Vairāk skat.: <https://www.ceu.edu/taxonomy/term/38>

⁴ Vairāk skat.: <http://www.sciencemag.org/news/2017/02/april-22-empiricists-around-country-will-march-science>

Redaktore Ilze Boldāne-Zeļenkova
"Zinātnes Vēstnesis"
Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.
Reģistrācijas apliecība nr. 75.
Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome,
Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin" Association of Latvian Scientists.
"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome:
akadēmiķis Tālavš Jundzīs (vadītājs), akadēmiķi Raita Karnīte,
Baiba Rivža, Andris Ozols, korespondētāji locekļi Pēteris Trapencieris, *Dr. chem.* Alma Edžiņa un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica.

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.
Tālr. 67212706, 67225361, 26593299, fakss 67821153.
E pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv
<http://www.lza.lv>
Indekss 77165.
Iespiests: SIA Zemgus LB